

Voka – Kamer van Koophandel Limburg vzw
'Huis van de Limburgse Ondernemer',
Gouverneur Roppesingel 51, 3500 Hasselt, BE
tel. +32 11 56 02 00, fax +32 11 56 02 09
info.kvkl limburg@voka.be, www.voka.be

**Kamer van
Koophandel**
Limburg

Persbericht

aan
Media

datum
24 januari 2019

aantal pagina's
9

meer informatie bij
Johan Grauwels

tel. direct
+32 11 56 02 60
+32 473 38 65 05

e-mailadres
johan.grauwels@voka.be

Voka – KvK Limburg waarschuwt voor jaar van 'non-decision making'

Onzekerheden raken Limburgse economie

De daling van de Limburgse conjunctuur lijkt zich ook in de eerste jaarhelft van 2019 voort te zetten. De voorbije maanden voorspelden we al een zachte landing na de piek van een jaar geleden. "De internationale én nationale onzekerheden liggen mee aan de basis van deze groeivertraging. De brexit, een afgezwakte jobsdeal en vroegtijdige stakings-aankondigingen doen onze economie geen goed. Politici mogen ondanks de verkiezingen niet bij de pakken blijven zitten", zegt Johann Leten, gedelegeerd bestuurder van Voka – Kamer van Koophandel Limburg.

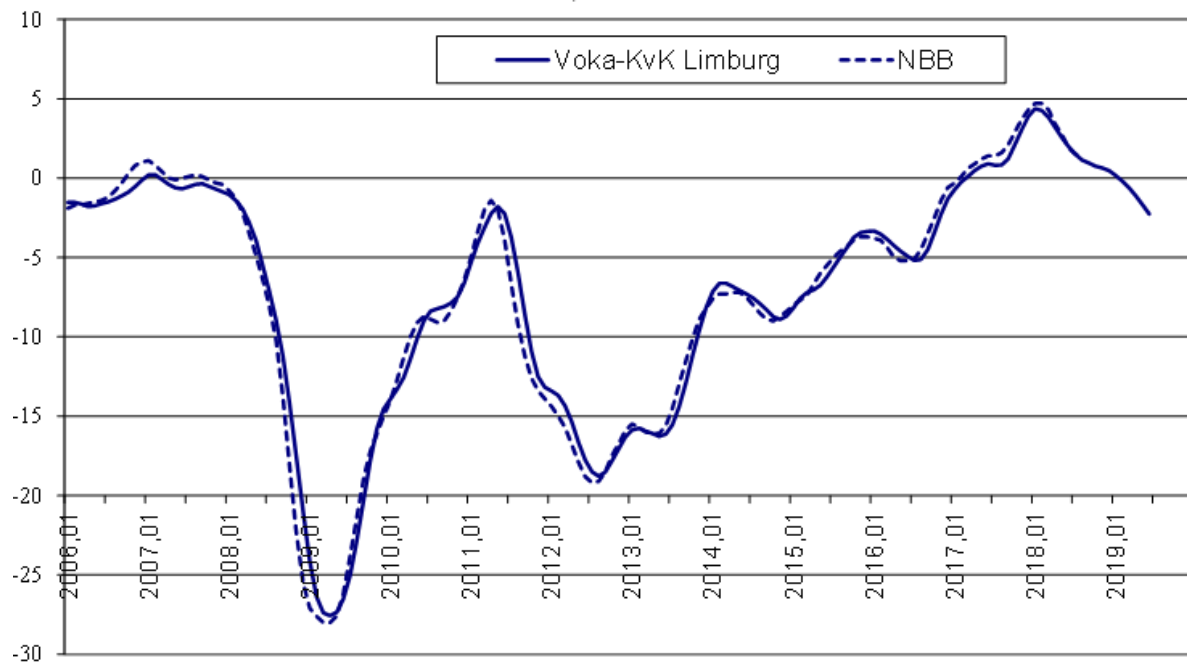
Net boven 100

We begonnen 2018 met een conjunctuurpiek van 115 indicatorpunten en ronden het jaar af met 100.95 indicatorpunten. Deze tendens lijkt verder te zakken tot 91 punten tegen juni 2019. Hiermee staan we terug op hetzelfde niveau als november 2016. De trend lijkt bovendien terug sterker neerwaarts te verlopen dan de voorbije maanden.

Export als sterkhouder

De Limburgse economie ondervindt nog steeds sterke steun vanuit de export. De impact van de bouwsector begint daarentegen stilaan af te zwakken. We verwachten echter nog geen neerwaartse omslag. In de automobielsector houden personen- en bedrijfswagens mekaar vandaag nog in evenwicht. Hetzelfde verhaal stellen we vast in de toeristische sector waar aankomsten en overnachtingen en de bezettingsgraden mekaar in evenwicht houden. Toch kunnen dit de eerste tekenen zijn voor zowel de automobielsector als toerisme dat aan de expansietendensen van de voorbije maanden een einde komt. De totale werkloosheid blijft tot slot -6,49% onder het niveau van dezelfde periode vorig jaar. De starters sluiten hun recordjaar af met meer dan 7.000 startende ondernemingen in Limburg.

Conjunctuurbarometer Voka – KvK Limburg en NBB (januari 2019 – juni 2019)

Bron: Voka – KvK Limburg & NBB

In samenwerking met Prof. dr. Guido Van Rompuy, hoogleraar economie en econometrie, wordt elke maand een prognose gemaakt van de Limburgse conjunctuur op basis van effectieve realisaties betreffende de bouwvergunningen, inschrijvingen van nieuwe voertuigen, arbeidsmarkt, toerisme en internationale handel. Hiermee is de Voka-KvK Limburg – indicator een goede aanvulling op de conjunctuurbarometer van de Nationale Bank van België, welke peilt naar de verwachtingen van de bedrijfsleiders omtrent het conjunctuurverloop. Met andere woorden, de Voka-KvK Limburg – indicator voorspelt op basis van de economische activiteit de verwachtingen van de NBB tot zes maanden vooruit.

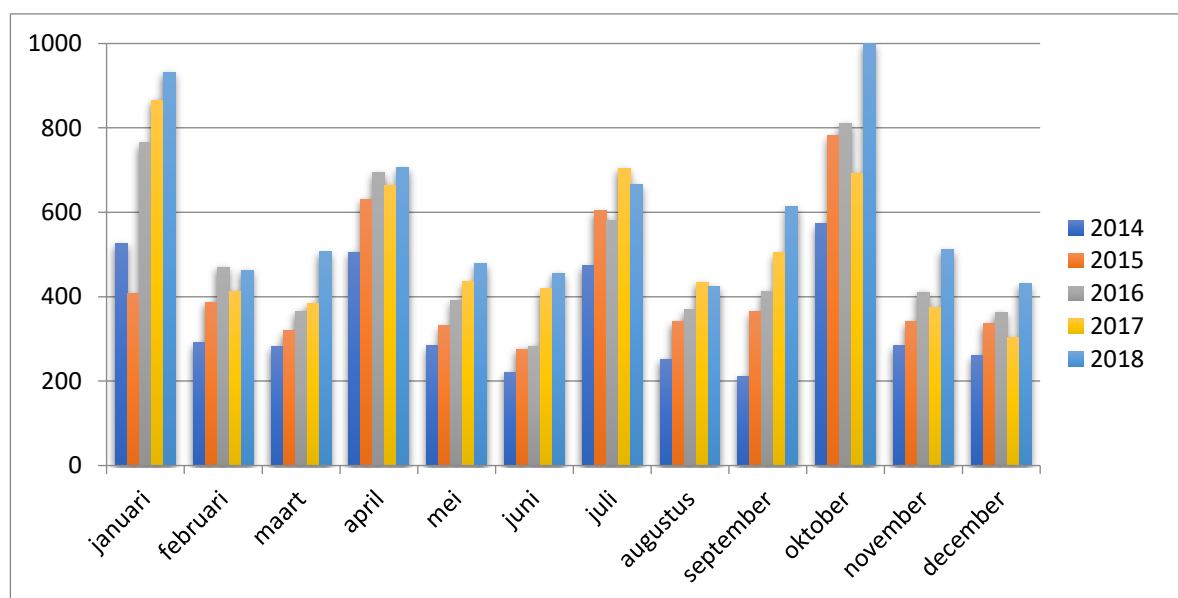
Starters breken opnieuw record

Het aantal startende ondernemingen heeft in 2018 weer een record verbroken. In december 2018 lag het aantal starters weer een stuk hoger dan in dezelfde periode vorig jaar (41,78%). Ook het jaartotaal van 2018 ligt meer dan een vijfde hoger dan het jaartotaal van 2017. Limburgers durven steeds meer ondernemen. Opnieuw een absoluut recordjaar voor de starters.

Tabel: aantal starters in Limburg

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	YtY
januari	502	457	527	407	765	866	932	7,62%
februari	308	267	291	387	470	413	463	12,11%
maart	316	273	282	319	365	384	507	32,03%
april	453	461	506	631	694	664	706	6,33%
mei	279	323	284	331	391	436	478	9,63%
juni	255	230	221	276	283	419	456	8,83%
juli	435	436	473	604	580	705	667	-5,39%
augustus	235	200	252	341	369	434	424	-2,30%
september	222	211	211	364	413	504	613	21,63%
oktober	501	506	573	781	811	693	999	44,16%
november	247	275	284	341	411	374	512	36,90%
december	257	231	261	336	363	304	431	41,78%
Jaartotaal	4010	3870	4165	5118	5915	6196	7188	22,00%

3/8

Bron: Voka – KvK Limburg

Export blijft floreren

Zowel voor de exportwaarden als de -certificaten blijven de trends positief en nu ook significant. Een jaar geleden waren de trends ook positief maar beduidend vlakker en niet significant.

In de loop van de eerste jaarhelft van 2019 blijft het niveau van zowel het aantal af te leveren attesten als van de exportwaarden substantieel hoger dan twaalf maanden geleden. De differential voor de exportwaarde blijft met 25.98% quasi status quo op het niveau van vorige maand (24.71%). Na een stagnatie van enkele maanden rond de 8% valt de marge voor de exportcertificaten deze maand terug tot 5.01%.

De regionale economische prestaties blijven een stevige steun ondervinden vanwege de buitenslandse vraag. Zoals de zaken er nu voorstaan zou deze tendens zeker nog even aanhouden.

4/8

Bouw begint te tanen

Met uitzondering van neerwaartse trend voor de vergunningen residentiële nieuwbouw, kennen de overige indicatoren een significant opwaartse tendens. De neerwaartse trend voor de vergunningen residentiële nieuwbouw kan eerder gezien worden als een stagnatie.

Deze maand blijven nog drie van de vijf differentials positief. Twee maanden geleden waren alle marges nog positief, vorige maand was dit nog het geval voor vier indicatoren. De marge voor het aantal vergunningen residentiële nieuwbouw was vorige maand nog uitgesproken positief (25.98%) maar valt nu drastisch terug tot een negatieve -6%. Twee maanden geleden werd in dit verband nog een marge van 21.8% gerapporteerd. De huidige terugval is daarom niet alleen qua omvang zeer sterk maar ook eerder onverwacht. De marge voor de te realiseren oppervlakte residentiële nieuwbouw blijft sterk positief (21.26%) maar wordt ten opzichte van vorige maand (49.33%) wel ruim gehalveerd. Deze terugval brengt de differential onder het gemiddeld niveau van twee tot vier maanden geleden (29%). Ook de marge voor het aantal vergunningen residentiële renovatiebouw verliest opnieuw terrein en strandt op 8.42%. Vorige maand werd nog een explosieve aangroei van 0.36% tot 32.02 % gerapporteerd. De marge voor de niet residentiële nieuwbouwvergunningen zakt verder weg in de rode zone. Na de -15.84 % van vorige maand krimpt de differential nu nog verder tot -25.52%. Op basis van de momenteel beschikbare data is van een zachte landing op korte termijn nog niet direct sprake. De te realiseren volumes niet-residentiële nieuwbouw klimmen opnieuw verder boven het niveau van de eerste jaarhelft van vorig jaar. Vorige maand daalde de marge van ruim 140% tot 21.46%. Deze voor dit segment relatief lage waarde wordt deze maand opnieuw meer dan verdubbeld (54.75%). Voor een definitieve neerwaartse structuurbreuk moet zo te zien op korte termijn nog niet onmiddellijk gevreesd worden.

De bijdrage van de bouwactiviteit aan de regionale conjunctuurontwikkeling blijft overeind, maar de impact begint wel te tanen. Op korte termijn valt echter nog niet te vrezen voor een netto neerwaartse omslag.

Automobielen remt af

Met betrekking tot de personenwagens vlakt de huidige trend enigszins uit in vergelijking met de eerste jaarhelft van 2018. Voor de bedrijfsvoertuigen is deze trend qua intensiteit identiek aan die van twaalf maanden geleden.

De differential voor de bedrijfsvoertuigen blijft met 11.84% vrijwel status quo op het niveau van vorige maand (12.55%). De winst ten opzichte van twee maanden geleden (8%) wordt dus

geconsolideerd. De marge voor de personenwagens vertoonde vorige maand reeds een daling van 4.18% tot 1.16%. Deze beweging zet zich verder door en drijft de marge deze maand stevig in de rode cijfers tot -3.59%.

Het aantal inschrijvingen van nieuwe personenwagens valt beduidend terug onder het niveau van vorig jaar. Op korte termijn wordt deze terugval nog gecompenseerd door een expansieve beweging binnen het segment van de bedrijfsvoertuigen. Op middellange termijn blijkt deze compensatie echter onvoldoende om nog een netto opwaarts conjunctuureffect te genereren.

Toerisme in evenwicht

De vier indicatoren binnen de toeristische sector behouden allemaal het significant opwaartse trendpatroon dat ook vorige maand reeds gerapporteerd werd.

5/8

De marge voor de aankomsten blijft positief maar verliest opnieuw terrein in vergelijking met de vorige maanden. In de loop van de voorafgaande vier maanden zakte de year-to-year differential van 4.15% tot 3.49% vorige maand. De huidige waarde (2.6%) suggereert nu wel de aanwezigheid van een systematische krimptendens. De marge voor de overnachtingen krimpt eveneens verder (tot 0.67%) en wordt gehalveerd in vergelijking met vorige maand (1.32 %).

De marges voor de bezettingsgraden groeien daarentegen verder aan. De differential voor de hotels stijgt licht van 5.21% vorige maand tot 5.84% nu. De toename van de marge voor de bezettingsgraad alle logies is ruimer. Hier wordt een expansie van 2.85% (vorige maand) tot 4.07% genoteerd.

Aankomsten en overnachtingen neigen naar een stagnatie op het niveau van twaalf maanden geleden. Vanuit deze hoek is er van enige expansieve tendens helemaal geen sprake meer. De evolutie van de bezettingsgraden suggereert evenwel nog wel expansiemogelijkheden die zich vooral in de loop van het tweede kwartaal zouden manifesteren. Op korte termijn lijkt de stagnatietendens van enkele maanden geleden toch niet helemaal van de baan.

Arbeidsmarkt stagneert

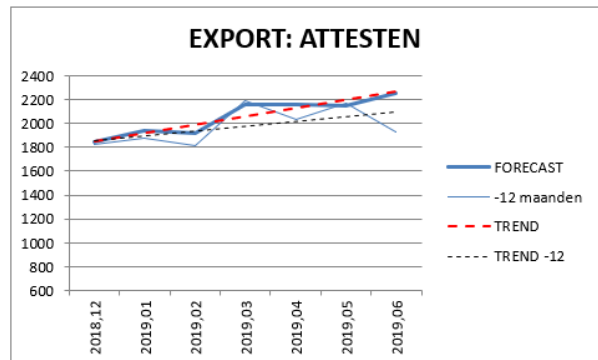
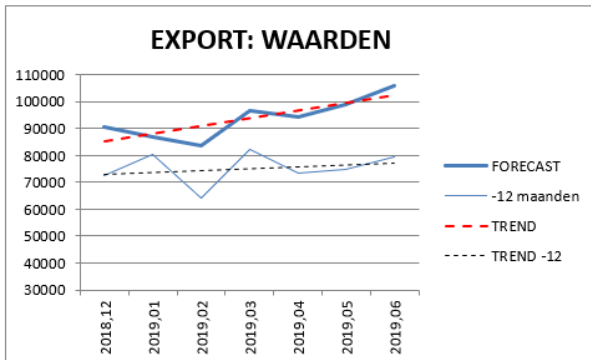
In de loop van de volgende zes maanden blijft het verwachte verloop van zowel het aantal mannelijke als vrouwelijke werklozen zich ontwikkelen langs een significant neerwaartse trend. Beide trends zijn echter licht vlakker dan tijdens de eerste jaarhelft van 2018.

De marges blijven voor beide geslachten sterk vergelijkbaar met de waarden van vorige maand. De marge voor het aantal mannelijke werklozen strandt deze maand op -5.32% terwijl vorige maand -5.66% gerapporteerd werd. Ook de differential voor de vrouwen blijft met -7.75% zo goed als status quo op de niveau van vorige maand (-7.54%). Als gevolg van deze tendensen blijft de totale werkloosheid -6.49% lager van twaalf maanden geleden, wat eveneens een stagnatie inhoudt op het niveau van vorige maand (-6.56%).

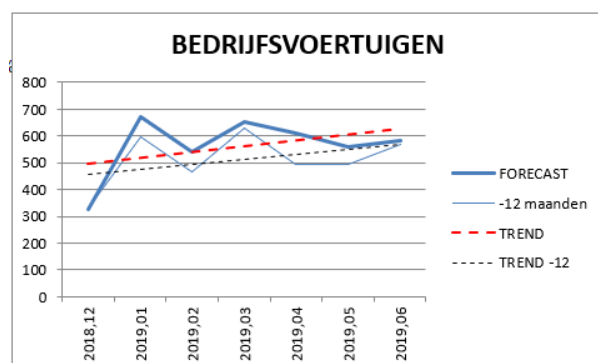
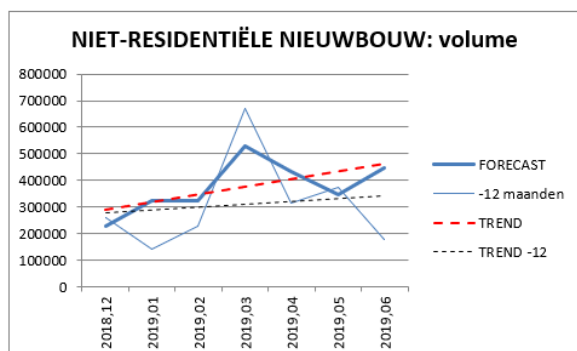
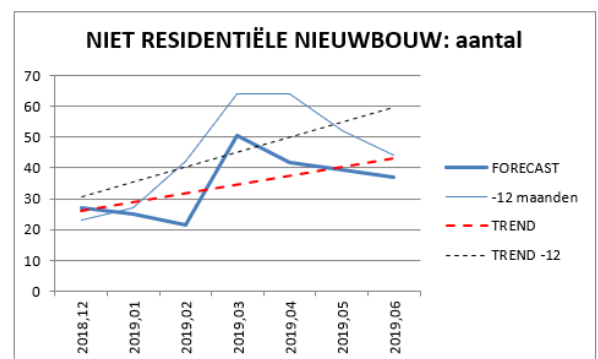
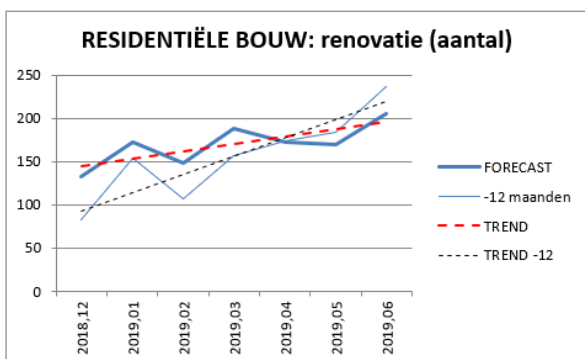
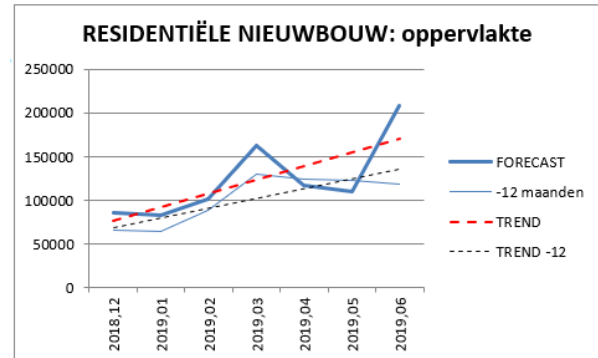
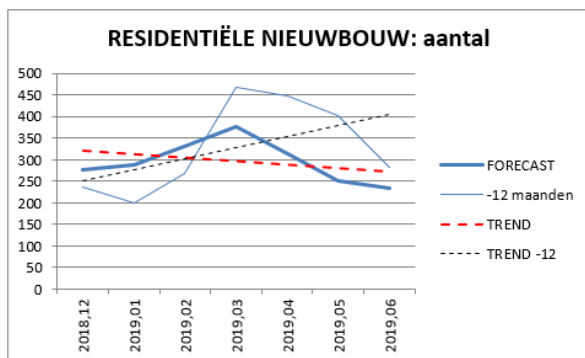
Johann Leten besluit: "Ook in Limburg beginnen we tekenen aan de wand te zien van een groeivertraging. Zowel op internationaal als nationaal vlak worden we vandaag met te veel onzekerheden geconfronteerd. De brexit zet 42.000 Belgische arbeidsplaatsen op het spel, een afgezwakte jobsdeal, vakbonden die nu al stakingen aankondigen vooraleer ze goed en wel aan de onderhandelingstafel zitten,... Als dit nog maar het begin van het jaar is dan belooft 2019 een jaar van 'non-decision making' te worden en dat is absoluut nefast op een moment dat de economische vooruitzichten slabakken."

Overzicht deelindicatoren

SECTOREN	TREND	YEAR-TO-YEAR DIFF.
1. Export		
Exportwaarden	↑	25,00%
Exportattesten	↑	5,01%
2. Bouwsector		
Residentiële nieuwbouw: aantal	↓	-6,00%
Residentiële nieuwbouw: oppervlakte	↑	21,26%
Residentiële renovatie: aantal	↑	8,42%
Niet-residentiële nieuwbouw: aantal	↑	-25,52%
Niet-residentieel: volume		54,75%
3. Automobielsector		
Bedrijfsvoertuigen	↑	11,84%
Personenwagens + dubbel gebruik	↑	-3,59%
4. Toerisme		
Aankomsten	↑	2,60%
Overnachtingen	↑	0,67%
Bezettingsgraad hotels (excl 4 sterren)	↑	5,84%
Bezettingsgraad alle logies (excl 4 sterren)	↑	4,07%
5. Arbeidsmarkt		
Werkloosheid mannen	↓	-5,32%
Werkloosheid vrouwen	↓	-7,75%
Totaal	↓	-6,49%

7/8

Kamer van Koophandel Limburg

